וועטער:
קלאר און וואַרים

The Only Jewish Newspaper in Western Canada Established 1910 PUBLISHED DAILY

אידישע וואָרט

THE ISRAELITE PRESS

זון אויפגאַנג — 5.29
זון אונטערגאַנג — 7.31

די איינציקע אידישע צייטונג
אין מערב קאַנאַדע
עטאַבלירט אין 1910
דערשיינט
יעדן טאָג

Vol. 21, No. 192. Mon. Aug. 24, 1931.

Published Daily except Saturday and Sunday. דערשיינט יעדן טאָג חוץ שבת און זונטאָג

מאָנטאָג, יאָ׳ אלול, תרצ״א.

ארבעטער רעגירונג רעזיגנירט

מאַקדאָנאַלד וועט אָנפירן נייע נאַציאָנאַלע רעגירונג

די הויפּט פיגורן אין דעם נייעם „נאַציאָנאַלן קאַבינעט"

סער הערבערט סעמיעל
פאַרשטייער פון די ליבעראַלן

סטענלי באַלדווין
פירער פון די קאָנסערוואַטיוון

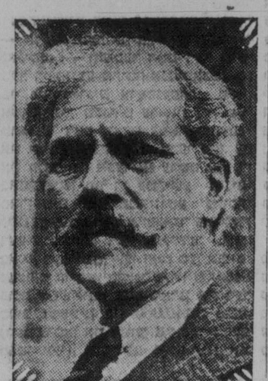

פּרעמיער ראַמזי מאַקדאָנאַלד

ווען די צייטונג נייס צום דרוק, קומט אָן די ידיעה פון לאָנדאָן, אַז פּרעמיער מאַקדאָנאַלד האָט היינט אָנגענומען דעם קעניג׳ס רעזיגנאַציע פון זיין קאַבינעט. און אַז דער קעניג האָט דערנאָך אים איינגעלאָדן צו פאָרמירן אַ נייע דריטנלאַכע נאַציאָנאַלע רעגירונג, פון אַלע פּאַרטייען, איינשליסנדיק קאָנסערוואַטיוון און ליבעראַלן.

די אויפגאַבע פון דער נייער רעגירונג וועט זיין צו סאָפּאַרווען זיך מיט דעם פינאַנציעלן קריזיס און צו באַלאַנסירן דעם בודזשעט, עס ווערט דערוואַרטעט, אַז ווי נאָך די רעגירונג וועט זיך פאָרמירן, אייניקע פון דער לאַנג וועט זי אויפלייזן דעם פאַרלאַמענט און וועט פאַרלאַנג נייע וואַלן.

לאָנדאָן, אווג. 24.— נאָך אַ טאָג פון דראַמאַטישע פאַסירונגען הינטער די קולאיס פונם פּרעמיערס וואוינונג, אין 10 דאַונינג סטריט, איז דער פּאַליטישער קריזיס, אין פאַרבינדונג מיט דער קריטישער פינאַנציעלער לאַגע, נאָך דערוויל ניט געלייזט—אַמווייניקסטנס אויף וויפל ס׳איז שייך דעם בריטישן עולם.

טויזנטער מענשן האָבן נעכטן באַלאַגערט דאַונינג סטריט, דערוואַרטנדיק מיט אומגעדולד אויף אַ מעלדונג פון דער רעגירונג וועגן דער לאַגע. דער עולם האָט געזעען מיניסטאַרן קומען און אַוועקגיין, די פירער פון די אַפּאָזיציאָנעלע פּאַרטייען קומען צו אַ באַראַטונג מיטן פּרעמיער און דער פּרעמיער צוזאַמען מיט סטענלי באַלדווין, פירער פון די קאָנסערוואַטיוון, און סער הערבערט סעמיעל, פאַרשטייער פון די ליבעראַלן. אַפּאַראַט אַז אַז אויריעניק ביים קעניג, וועלכער האָט זיך צוריק־געקערט קיין לאָנדאָן פון זיין וואַכאַצע אין שאָטלאַנד.

אַרום 10.15 אווג האָט פּרעמיער מאַקדאָנאַלד, מיט זיין פרוילאַטער טעקן רעטאַרן, מיס ראָזנבערג, פאַרלאָזן 10 דאַונינג סטריט און איז אָפּגעפאָרן אין באַקינגהאַם פּאַלאַץ, וואו ער האָט פאַר־באַראַט בלויז 20 מינוט צייט. ווען דער פּרעמיער איז נעקומען צוריק אַרום 10.45 האָבן די מיניסטאַרן אָנגעהויבן צו פאָרלאָזן דאָס הויז. דער נעשפּאַר־טער עולם האָט ניט געקאָנט געפינען קיין לייזונג צו די מיסטעריעזע באַ־וועגונגען; האָט דער קאַבינעט אפשר דער צווייטער פון אַזאַ דער ניט־זייטיקער פאַראַנגעגאַנגייט אין אַ שפּאַנענדיקע דערוויילונג אין אייניקע פאַרוועגונגען, ספּעציעל געשריבן פאַר „ד. א. וו.״ פון אונזער מיטאַרבעטער

אלחנן (א. הענסאָן)

הויבט זיך אָן דרוקן
היינט אין דאָס איד. וואָרט

דער פּרעמיער האָט זיך צעגויפנע־רעדט, אייזער ער האָט אָנגעסערט די דערוויקצע, מיט באַאַמטע פון פאַרשיי־דענע רעגירונגס דעפּאַרטמענטן, — אין אייזוועדיקן פון דער טעלעפאָן קאַמיסיע, פון דער סייזיוונגס באַנק, פון דער ליקער קאָמישאָן און א. וו.

מאַניטאָבער רעגירונג אַנאָנסירט שניט אין געהאַלטן פון אָנגעשטעל־טע אויף 300 טויזנט דאָלאַר

פּרעמיער ברעקענס אונולמלטיקער אַנאַנס וועגן שניידן די געהאַלטן פון רעגירונגס אָנגעשטעלטע אין דער פּראָווינץ איז איצט דורכגעפירט גע־וואָרן. די רעגירונג האָט אַרויסגעגעבן אַ פאַראָרדענונג צו שניידן אַלע גע־האַלטן פון די רעגירונגס אָנגעשטעל־טע, פון 12 פּראָצענט אויף די העכע־רע, ביז 2 פּראָצענט אויף די נידעריר־קערע. די רעגירונג דערוואַרט אינגאַנ־צן, אַז דאָס וועט אַרויסנעמען פון דער קעסיע, פון דער פּרעמיער אַנעהאַלט, אַן $80 פון זיין דעפּוטאַטן געהאַלט, די אַנדערע מיניסטאַרן וועלן פאָלגן צו $800 יעדערער.

די דערקלעריונג סכעמע איז געמאַכט געוואָרן אויף פאָלגנדיקן אופן:

באַאַמטע וואָס קריגן $6,000 אָדער העכער, אַ דערקלעריונג פון 12%.
פון 5 ביז 6 טויזנט דאָלאַר 10%.
פון 4 ביז 5 טויזנט דאָלאַר 8%.
פון 3 ביז 4 טויזנט דאָלאַר, 6%.
פון 2 ביז 3 טויזנט דאָלאַר, 4%.
אונטער 2 טויזנט דאָלאַר, 2%.

אין די פאַלן, וואו די רעגירונג האָט אָפּגעמאַכט מיט יוניאָנס וועגן גע־האַלטן, וועלן די דערקלעריונגס ניט אָנ־געווענדעט ווערן, סיידן די אָנגעשטעל־טע וועלן צו דעם איינשטימען. דער פּרעמיער האָפט, אַז זיי וועלן געבן זייער צושטימונג צו דעם פּלאַן.

ווינניפּעג האָט פּרייטאָג ווידער געשלאָגן היץ רעקאָרד

הונדערט גראַד איז געווען ווינ־ניפּעג היץ רעקאָרד לעצטן פרייטאָג. פאַר די לעצטע עטלאַכע און דרייסיק יאָר איז בלויז איין מאָל פאַרצייכנט געוואָרן אַ העכערע טעמפּעראַטור, — יוני 23טן, 1900, ווען דער טעראָמ־מעטער האָט דערגרייכט 100.5.

ווינניפּעג איז אויף געווען דעם פרייי־טאָג דער הייסטער פונקט אין קאַנאַ־דע, ברענדאָן האָט פאַרגומען דעם צווייטן אָרט, מיט 98.

צוויי אַרעסטירט ביי גרעניץ נאָך אַ געשלעג מיט פּאָליציי

צוויי ווינניפּעגער מענער וועלכע זיי־נען באַוואוסט אַלס דזשעק און דזשאַ־קאַנאַלי, ברידער, זיינען זונטאָג אַרעס־טירט געוואָרן אין עמערסאָן און זיי וועלן אָפּשר, היינט דערשיינען פאַרן מאַגיסטראַט אין ווינניפּעגער פּאָליציי־געריכט אויף די קלאַגעס פאַר טרייבן זייער אויטאָמאָביל אויף אַ געפאָר־לאַכן אופן, פאַר ווידערשעטלן זיך קעגן אַרעסט, פאַר געשלעג און פאַר האַלטן ביי זיך בראַנפן אויף אַן אומגעזעצלאַכן אופן.

די צוויי ברידער האָבן אַרויסגערופן אַ פאַרדאַכט פון די גרעניץ־וועכטער מיט זייער שנעלן פאָרן אין זייער אויר־טאָמאָביל. די גרעניץ וועכטער האָבן זיך באַלד נעלאָפן נאָך זיי און זיי זיי־נען אַפּהאַלטן געוואָרן. אָבער דאָס האָט זיך ניט אַזוי גרינג איינגעגעבן די פּאָליציסטן, די קאַנאַלי ברידער האָבן אַרויסגעוויזן אַ שטאַרקן ווידערשטאַנד.

„דער נע׳שמד׳טער דרייליינג״

פון אידישן לעבן אין ווייס־רוס־לאַנד אין דער ניט־ווייטער פאַראַנגענהייט

אַ שפּאַנענדיקע דערציילונג אין אייניקע פאָרוועגונגען, ספּעציעל געשריבן פאַר „ד. א. וו.״

פון אונזער מיטאַרבעטער

אלחנן (א. הענסאָן)

הויבט זיך אָן דרוקן
היינט אין דאָס איד. וואָרט

אַנב-אַזרחא

פון מאַרק

אידישע פאַרמערס און קאָ־אָפּעראַטיווע פלענער

טאָראָס ד. קעמפּבעל, דער אַמעריקאַ־נער 95־טויזנט אַקערדיקער פאַרמער, האָט די טעג דערקלערט, אַז די אינ־דוסטריאַליזאַציע פון דער פאַרמערס אין די איינציקע רפואה פאַר דעם עקאָנאָמישן קריזיס.

„באַנקירן און רייכע לייט מוזן אי־בערנעמען די פאַרמס״, האָט ער גע־זאָגט. „אַז זיי באַאַרבעטן, באַנאַנדיק די בעסטע מאַשינעריע און צאָנדיק הויכע שכירות צו די דערפאַרענע אַר־בעטער״.

איך בין ניט זיכער, אַז די אינדוס־טריאַליזאַציע פון דער לאַנדווירטשאַפט וועט מאַכן אַ סוף צום קריזיס. — ניט פאַרקערט: עס וועט אַרויסטויטן אַן דעקאָפיטן אַ ריזיקע צאָל פאַר־מערס, ווייל מיט דער פּרישענדיקער מעכאַניזירונג פון דער פאַרמעריי וועט אין אַרבעטער קאָנען פּראָדוצירן לאַנדווירטשאַפטלאַכע פּראָדוקטן פאַר צען מענשן.

איך צווייפל אויך זייער, אויב די „באַנקירן און רייכע לייט״ וועלן זיך איינלן צו צאָלן „הויכע שכירות״.

איך גלויב אָבער, אַז דער טעכנישער פאָרגאַנג פירט כמיכא אין דער ראַ־זיקער ריכטונג, אין דער קעקאַמיזער פּראָצעס העפּט אים אויס.

די „באַנקירן און רייכע לייט״ באַ־זיצן שוין בכיקא די פאַרמס. די פאַר־מערס זיינען צו זיי פאַר׳משכנ׳ט פון קאָפּ ביז די פיס.

דורך קינסטלאַכע מיטלען באַמיינן זיך די רעגירונגען צו פאַרהיטן דעם פאַרמער קאָפּ פון אונטערגאַנג. אָבער אַזעלכע מיטלען האַלטן צוריק, אָבער זיי שטעלן ניט אָפּ דעם נאַטירלאַכן גאַנג פון עקאָנאָמישע פּראָצעסן.

* * *

אַז, אויב פאַרמערס אַליין ווילן ניט אונטערגיין נוי אַ קאָפּ, וועלן זיי מוזן אַליין אינדזוסטריאַליזירן זייערע פאַרמס.

רייכע פאַרמערס, פון׳ם קעמפּבעל׳ס טיפּ, טוען עס בכמיכא. אַרימע און מי־טעלע פאַרמערס קאָנען עס ניט דער־גרייכן, סיידן זיי זאָלן זיך פאַראייניקן אין קאָאָפּעראַטיוון.

אַז אַזוי, ווי גוייאישע פאַרמערס לייענען ניט וואָס איך שרייב, אַז אַר־דישע יאָ, ווערן איך זיך אַז זיי:

אַט דאָס איז דאָ אַלגעמיין אין דאָס ליגן די איינזיכטן. — אַז זאָלן זיי זעען וואָס דאָס הויז. דער נעשפּאַר־טער עולם האָט ניט געקאָנט געפינען קיין לייזונג צו די מיסטעריעזע באַ־ווענונגען: האָט דער קאַבינעט אפשר

מאַנאָמאָ

אַ גרויסע נעפאַרנישטע

אַן 484 פלאַרא עווע.

אַ מאַרערנער חוץ, רומס, מיט באַדד, אַעגנס צום הייסקול 4 סט. רושאַנס עווע.

אַ מאַרערנער חוץ, רומס, מיט באַדד, אַעגנס צום הייסקול 4 סט. רושאַנס עווע.

פאַרערענטן

269 פּריטשאַרד עווע.

אַן 4 רום סוויטס

אין מאַדערנעס בלאָק. אַ $32 ביז $41 אַ נומיס דעם 1טן אַפּ־ן צום קערטייפער.
RAMONA
269 PRITCH

גרויסע נעפאַרנישטע

אַן קינדער. פּאַסיק אַדער פאַר צוויי אָר. טשאַרלס. זיך 6 אַן 10 אווגס.

אַ אַדער דריי רומס

אַלאַכייטן. זיך ווענ־דושאַנס עווענוע.

אַ רום סעמי מאָדערן

MISS PAT
465 Flora Ave.

פאַרגעגינג פון פריי־

פינען אין 186 מאַ־ן צום רייוער, סווים לאַקאַ, אַ זומער קי־ן, ביליק. $52.50 אַ ן בייסמענט בעט אויוונס, פריי־ן אויוונס, דעם אַן אויוונס, דעם

אַ גרויסע ביכסטיפּע

באַנאַאַרא, מיט אַלע זיך וועגן אין 330

אַ מאַדערנער חוץ,

רומס, מיט באַדד, אַעגנס צום הייסקול 4 סט. רושאַנס עווע.

אַן 4 רום סוויטס

אין מאַדערנס בלאָק. אַ $41 אַ נומיס דעם 1טן אַפּ־ן צום קערטייפער.

אַ לייכטיקע איינע

הייסע וואַסער־אַפּ־אַר אַ קליינער אין 423 קאַלעדזש

אַ מאַדערנע חוץ

5 רומס, מיט אַלע אַנאַנעמס. אין אַלאַלן ריס. הייסע וואַסער אַכריטן. טעלעפאָ־

FRIDAY AUG. 21

Classified

קלאַסיפיצירטער

אַנייט לייַן $2.15
" " $4.00
" " $7.50

אַנלאַכעס :-: PERSO

פאַרניטשער פאַרלאַנגט

מזומן געלט.
KILSHA
Auctione
Canada Bldg.

ר טוריסטן

בינדונגען צווישן מאַ־מאַשירן, אויף אַ שעה, בראַטונג פריי.
Auto Transporta
382 Donald St.

GIBBONS UPHO METAL W

אַרבעט אַ ספּעשעלטי

נט אַרבעט
אַדי אַרבעט, טאָפּס,
144-6 Fort St.,
Phone 22

ון ביזאָרע

ריס און רושענטסטען פון זאַאַס. אייניקע מיס נעלט ן זיינען אייגנאַס. פּרעזאַ כיס אַראַנזשירט. שטרייַנ ינע שרבנות נעלט. קומט ן סטענגרושער, רום 2, 382 ן פון נאָטר דיים עוועניו.

ער מאַסאַזש

פאַראַוויי, פּראַפעסיאָנעלע עפּרוויכטער דערפאָלג אין אַלע פאַרסעס פון

838 SOMERSE
Ph. 88 066

CAMPBELI MARBLE & GF

ן זיך אין מאַכן פאַר־מעבאות — זעט אונ־אייזער אין באַ־אַנדערש. אונזערע ער כעסיקע.
90 Hespeler Ave.,

מאַכט צו מעסיקע

ן אין 408 באַיר עוו.

פעקינג שיפינג

ינימוס — 25 817
National Cartage

ערענטן :-: FOR R

זיינען 3 רום סוויט ורטמענטס. מעסיקער ן צום קערטייפער. עפּאַ 56 668.

גרויסע נעפאַרנישטע

ון 484 פלאַרא עווע.

סוויט פון 5 גרויסע

ניי דעקאָרירט, חיי־ר, סקרין ווערענדע, $40 אַ מאָנאַט. אַבער 1טן. 390 סעל־פאָן 061 56.

אַן 4 רום סוויטס

מאָדערן סטאָוס, אין 56 סעלקירק עוו. ביי־פאָן 488 55.

אַ מאָדערנער חוץ

רומס, מיט באַדד, אַעגנס צום הייסקול 4 סט. רושאַנס עווע. זיך ווענדן אין סטריט.

אַ לייכטיקע איינע

הייסע וואַסער־אַפּ־אַר אַ קליינער אין 423 קאַלעדזש

5 מאָדערנע זיכן רום

באַנאַאַרא, מיט אַלע זיך ווענדן אין 330

THE ISRAELITE PRESS
The only Jewish Newspaper in Western Canada.
דאָס אידישע וואָרט
Office and Place of Business: Israelite Press Bldg., 165 Selkirk Ave., E.
Published daily except Saturday and Sunday.
ENTERED AS SECOND-CLASS MAIL MATTER AT OTTAWA.
Subscription: $6.00 per year.
Established 1910 Phones: 55 409—52 213
WINNIPEG — MANITOBA

קאנאדער פיצוכט

דער אנאנס פונ'ם אגריקולטור מיניסטער, מר. וועיר, אז ס'איז אים געלונגען צו אראנזשירן דעם טראנספארט פון צען טויזנט קעפ פי פון קאנאדע קיין פראנקרייך אין משך פון די קומענדיקע צען חדשים, איז א גוט שטיקל נייעס פאר די פארמערס פון מערב קאנאדע אין דער דאזיקער צייט פון שווערן קריזיס וואס זיי מאכן דורך. דער מיניסטער האט גלייכצייטיק אויך אנאנסירט, אז דער טראנספארט פון קאנאדער פי קיין ענגלאנד האט זיך לעצטנס אויף פארגרעסערט.

דער מיניסטער האט דא ניט געדעדט וועגן פריזיג, און מיר קאנען זיך פארשטעלן, אז ס'איז ניטא וואס צו דערוואדטן קיין גרויסע גליקן אין דער הינזיכט: די קאנקורענץ אויפ'ן וועלט מארק איז זייער שארף און אויב קאנאדע איז געלונגען ארייננצושטעלן זיך מיט א פוס אינ'ם פי מארק האט זי געמוזט ברייננען קרבנות אין פריזיג.

אבער דער פאקט אליין וואס ס'איז דא א מארק, כאטש א באדייטנדער שריינקטער, פאר קאנאדער פי, איז שוין א פרייל אכע דערשיינונג פאר קאנאדער פיצוכט. אמווייניקסטנס וועט דעם קאנאדער פארמער ניט אומבקומען זיך צו ווארפן פליש אין גאס, ווי דאס קומט זיך אים אויס צו טאן מיט אנדערע פראדוקטן פון זיין פראצעס. און אמווייניקסטנס וועט ער עפעס קריגן פאר זיינע בהמות, וואס איז בעסער ווי גארנישט. באזונדערס אין די איצטיקע שווערע צייטן.

דער וועלט זיין א גרויסע דערמוטיקונג צו קאנאדער פיצוכט, וואס האט געליטן פון דער אלגעמיינער דעפרעסיע ניט ווייניקער ווי די אנדערע צווייגן פון דער לאנדווירטשאפט.

עס איז אבער זייער ווייטיק פאר דער צוקונפט פון קאנאדער פיצוכט, אז דא עצה פונ'ם אגריקולטור מיניסטער זאל אויסגעפאלגט ווערן און באזונדער אויפמערקזאמקייט זאל געשענקט ווערן צו דער פארבעסערונג פון דער קוואליטעט פון קאנדער פי. ערשט דאן וועט די קאנאדער פיצוכט אינדזסטריע קאנען שטיין אויף א מער־ווייניקער פעסטן באדן. ווען זי וועט אויפ'ן וועלט, מארק קאנקורירן מיט העכער דער קוואליטעט, און וועט ניט דארפן קאנקורירן הויפטזאכלאך מיט פריזיג.

די ארבעטסלאזע אין די שטאטן

מיר קאנען דא זיין אומצופרידן מיט דער לאנגזאמקייט פון אונ־זער־קאנדער רעגירונג אין דער אנטוויקלונג און פארווירקלאכונג פון איהר ארבעטסלאזיקייט הילף פלעגער. מיר קאנען אויסזעצן קענען דעם וואס, ווי עס זעט אויס, איז זי געגיינגט ארויפצוואווארפן א צו שווערן טייל פון דער לאסט אויף די פלייצעס פון די פראווינציעלע רעגירונגען און מוניציפאליטעטן, וועלכע זיינען עס ניט בכח צו טראגן.

אמאייניקסטנס זיינען מיר אבער מער אדער ווייניקער זיכער, אז קיינער אין לאנד וועט נים דארפן הונגערן דעם קומענדיקן ווינטער, און קיינער וועט זיך ניט דארפן וואלגערן אין קלעם אין די גאסן. דערויף האבן מיר די קאטעגארישע פארזיכערונגען פון פרעמיער בע־נעט און פונ'ם ארבעטס מיניסטער, סענאטאר ראבערטסאן.

ביי אונזער דייכער שכנה צו דרום, זעט עס אויס, איז די לאגע אין דער הינזיכט א סך ערגער. מיט דער ריזיקער ארבעטסלאזיקייט וואס הערשט דארטן אין לאנד, איז נאך דארטן דערווייל ניט געטאן געווארן קיין איף א גרעסערן מאסשטאב צו פארזיכערן די ארבעטסלאזע קענן הונגער.

דערווייל איז דאס שפייזן פון די ארבעטסלאזע דארטן הויפט־זאכלאך אן ענין פאר גומהארציקע מענשן. וועגן גרעסערע אקציעס מצד־דער רעגירונג רעדט מען, אז מען האלט אין איין רייד . . .

אין אלץ וואס די שטאט רעגירונגען טוען, איז איינפירן דא אין דארטן נייע נגישות קענן די "פרעמדע", אין באריכטן זיי פון דער מעגלאכקייט צו פארדינען דאס שטיקל ברויט. מיט דער "איילינג" גע־פארזוכט מען צו פארטמלען דן מוחות פון די ארבעטסלאזע, אז די "פרעמדע" רייסן עס אויס דאס שטיקל ברויט פון זייערע מיילער . . .

אין די צענטראלע רעגירונג פון דער רייכער אמעריקע, וואס מרינקט זיך אין איר גאלד פארפלייצונג, טראכט רק וועגן איינשפארן שטייערן צו אירע מולטי־מיליאנערן. — אין זי קאן ניט געפינען קיין מיטלען צו העלפן איר ריזיקער ארמיי פון ארבעטסלאזע, וואס וואקסט אזוי־ביסלאכווייז. ווי עס ווערט אפגעשאצט, ביז צען מיליאן. אפגע־שאצט. — ווייל מען געפינט דארטן ניט פאר נויטיק אפילו אויסצוגע־פינען זייער גענויע צאל.

אנטיסעמיטיזם אין קוועבעקער וואלן

די אידישע פראגע שפילט, ווי עס זעט אויס, א גאנץ באדייטנ־דיקע ראל אין די פראווינציעלע וואלן אין קוועבעק. וואס וועדן היינט דורכגעפירט.

אין דער גאנצער פראווינץ פון קוועבעק, מיט איר באפעלקע־רונג פון קרוב צו דריי מיליאן, זיינען דא מסתמא אן ערך פון 60 טויז־זענט אידן. און זיי זיינען כמעט אלע קאנצענטרירט אין מאנטרעאל. אמווייניקסטנס זיינען אין דער פראווינץ. אויסער מאנטרעאל. ניטא קיין שום אורזאכן פאר אנטיסעמיטיזם.

עס זיינען אבער דא שארלאטאנעס פאליטישנס. וואס צעטראנען דעם אנטיסעמיטיזם איבער דער פראווינץ. עס איז דער אלטער מיטל צו ווירקן אויף די רעליגיעזע און ראסן פארארטיילן פון פינסטערע מאסן. — ס'איז לייכטער ווי צו ווירקן דורך ארגומענטן און איבער־צייגונגען.

די פראווינציעלע קאנסערוואטיווע פארטיי פון קוועבעק איז אנטשלאסן אן ארויסצורייסן די מאכט פון די הענט פון די ליבעראלן. און צווישן הודס נאכפאלגער זיינען דא קאנטיק א היבש ביסל אזעלכע, וואס באנוצן זיך פאר דעם צוועק מיט אנטיסעמיטיזם שווינדל. — פונקט ווי זיי האבן עס געטאן לעצטן יאר אין די פעדעראלע וואלן.

עס איז גאר קיין כבוד ניט פאר אונזער פראנצויזישער שוועס־טער פראווינץ. וואס אזעלכע שווינדלערישע באהויפטונגען. אז "ס'איז פאר־קיינעם קיין סוד ניט. אז דער תלמוד דערלייכט די אידן צו מאָרדן קריסטלאכע קינדער". איז אן ארגומענט אין א וואל קאמפיין. דאס צייגט אויף דעם דעמאָראליזירטן מצב פון איינעקע פון אירע פאליטי־שע־פירער. אין אויף דעם נידעריקן מצב פון אירע ווייליער. וואס דולדן אזעלכע ארגומענטן אין ווארפן ניט אראפ די שארלאטאנעס פון דער ביינע.

קליינקייטן

פון ז. האבער

אויס'ן לייפציקער יריד, וואס וועט אפגעהאלטן ווערן פונ'ם 30טן אווגוסט ביז'ן 3טן סעפטעמבער, וועלן ווידער זיין אנווענד צווישן די אלערליי קליי־ניקייטן, וועלכע באווייזן אבער אז די וועלט באמיט זיך שטענדיק אויסצוגע־פינען עפעס נייעס אין אלע באדערפנ־נישן פונ'ם טעגלאכן לעבן.

עטלאכע זאכן פון די וואס וועלן זיין צו זעען, זיינען כדאי דערמאנט צו ווערן.

עלעקטרישע ראזיר־אפאראט:

ס'איז פראגאנז הונדערטער טויזנ־טער מענשן וואס ראזירן זיך אליין. עס איז הינענעיש. פראקטיש, באקוועם און ביליקער ווי צו גיין צום ראזירער. אבער די מערסטע מענשן צעשניידן זיך ביים ראזירן און דארובער גייען זיי שטענ־דיק ארום מיט צעקאליעטשעטע פני־מער. אדער עס ווערט זיי נאמאס און זיי קומען צוריק צום ראזירער. די סכה פון דעם שניידן זיך, ליגט אין אונזערע נערוון. אונזער האנט האט ניט די עפסטקייט שטענדיק גלייך צו פיהן דאס מעסער. אט דריהן מיר אביסל עס צו גלייך אן הארבן מאכט מיר אביסל מ'איז אלס פייאיק צו ארויס־שלעפן אלע פארארימטע מדינות פון דער ביטערער פינאנציעלער לאגע. אר־דערהיפט האט ארויסגערופן א גרויסע בהלה דער פאקט, וואס אומגעהייער־גרויסע סכומים גאלד האבן לעצטנס פארלאזן די פייערלאקאסעס פונ'ם עגנ־לישן מלוכה־באנק. ס'איז געגנג צו באר־טאנען אז בלויז אינ'ם משך פון דער פארגאנגענער וואך האט מען ארויסגע־שיקט קיין פראנקרייך אליין א סומע פון כמעט צוואנציק מיליאן פונט שטערלינג. זאל די ענגלישע סאציא־ליסטישע רעגירונג זיין שולדיק אין אט דער פאר ענגלאנד ניט־גינסטיקער דערשיינונג? קיין מאכטאיטיזן זייר־נען אין דעם מער ווי זיכער. ניט קיין אנדערער, ווי דער ענגלישער מיניס־טער, הענדערסאן, — באהויפטן זיי, — האט באנוצט ניט זייער קיין פאסיר־קע ווערטער אין זיינע געשפרעכן אויף דער פאריזער קאנפערענץ און אזוי ווי זייער טרויעריקע אומשטענדן פארלאזן איצט די ענגלישע דעפוטאטן די געביידע פונ'ם פארלאמענט, כדי צו גענינן פונ'ם דריי חדשים'דיקן וואר־קאנסן־רט, די נישטיקע רעזולטאטן פון די אינטערנאציאנאלע קאנפערענצן און צווישן־שמעסן, וואס זיינען לעצטנס פארגעקומען אין לאנדאן־פאריז־בערלין, האבן באשיינפערלאך באוויזן די גאנצע שוואכקייט פונ'ם ענגלישן איינפלוס אויפ'ן גאנג פון דער וועלטלאכער פאר־ליטיק. ס'איז ביי אלעמען פארבליבן די ביטערע איבערצייגונג, אז ניט אויף די ברענענדע פון דער טעמזע געפינט זיך דער שליסל פון דער גאנצער צוקונפט, ניט פון דער בריטאנישער עיר־הבירה דארף זיך דערהערן דאס דעצידירנדע קול, וואס וועט אנטשיידן וועגן דעם גורל פונ'ם קומענדיקן מארגן. ניין! פאריז נאר האט זיך ארויסגעוויזן אלס די איינציקע, רייכע און אין זיך זיכע־רע זעלבסטהערשערן; דאס פראנצויזיי־שע פאלק גאר איז אנערקענט געווארן דכולי עלמא אלס פייאיק צו ארויס־שלעפן אלע פארארימטע מדינות פון מ י ל י מ ע ט ע ר מאכט שוין אויס, מיליטעטער מאכט מאכט שוין אויס, אז מיר שנייד ארין אין פליש אדער מיר נעמען גאר מיט די זיף און ניט די האר פון דער באר. — איצט וועט מען צום ערשטן מאל אויסשטעלן אן עלעקטרישע לאמפ־שירעם פון האלץ: בייז איצט האט מען געוואוסט פון לאמפן־שירעם פון גלאז, פון גארטאן אדער פון זיידנשטאף. דאס זיינען גע־ווען די איינציקע שטאפן וואס מ'האט נעקענט דערצו פארווענדן, ווייל די שטאפן האבן דורכגעלאזט דאס ליכט און דער לאמפ האט געקענט לייכטן דורך דעם שירם.

די נייע שרייב מאשין, וועלכע וועט איצט זיין אויסגעשטעלט אויפ'ן לייפ־ציגער יאריד, וועט שרייבן טויזנט אר־תיות, דאס איז אן ערך א זייט פאפיר בלויז צען פענינ. מ'וואר־דט אריין די מטבע פונקט ווי אין אן אנדערן אור־טאמאט און מ'קען דאריבער אפשרייבן א נאנצע זייט פון א בוינן פאפיר. דאס מען לייגנער צו שרייבן, מוז מען אריינ־וואר־פן נאכאמאל צען פענינ. די דאזיג־קע אויטאמאטישע שרייב מאשינען וועלן אויפגעשטעלט ווערן ביי יעדער פאסט, אין יעדן טעלעגראפן אמט, אין קאפע הייזער, אין הטעלן, אין בענק, בכלל אומעטום וואו מענשן קומען זיך צונויף. פאר די צען פענינ וועט די געשעלשאפט שוין מאכן רעמאנטן, אויב ס'וועט נויטיק זיין, וועט קויפן פאר־בענדער אן אלעס וואס די מא־שין דארף האבן.

הייסע וואורשטלאך:

היינט איז עס שוין מעגלאך אומע־טום, אין גערטנער און אין בופעטן, שנעל צו באקומען עפעס צו עסן. אור־טאמאטן גיבן ארויס אלערליי שפייזן, נאר ניט קיין וואורימע מאכלים. אין לייפציג וועט מען איצט ווייזן צום ערשטן מאל אן אוטאמאט, וואס גיט ארויס וואורימע וואורשטלאך. אין א וואורשטלאך אן קאנז זיך. זיינען זיי שוין פארטיק, קען מען דעם עלעקטרי־שען קאכער אפרייען. ווען מ'וואר־פט אריין אין פליש אדער מיר נעמען גאר מיט די זייף און ניט די האר פון דער באר. — איצט וועט מען צום ערשטן מאל אויסשטעלן אן אלעקטרישע מאשין אין בשעת דאס טעעעלע ריכט זיך ארויס, הויכט א גאפל ארויס פון זודיקן וואסער א פאר וואורשטלאך אין וואר־פט זיי אויף דעם טעעל מיט'ן ברויט.

דעם דאזיגן אוטאמאט וועט מען קאנען אויפשטעלן אומעטום, וואו עס איז גאר פאראן אן עלעקטרישער לאמפ, אז מיר שניידן אריין אין פליש אדער מיר נעמען גאר מיט די זייף און ניט די האר פון דער באר. דאס האט עס אויסגעוויזן, אז דער אויפגעקומענער אויפגעגעבן אויף דער אויפגעגעבן אויף דער אויפגעגעבן אויף ד

דעם רב'ס טאָכטער

א העכסט שפּאַנענדיקער ראָמאַן פון דעם אידישן לעבן אין מיטל־אַלטער
פון לעאָו וויעזענפעלד

(פאָרזעצונג)

— גלויבט איר ניט, — האָט די פּרינצעסין נאָך אַ ווײַלע שווײַגן זיך אָנגערופן צו דעם גראַף — אַז מיר וואָלטן געמעג אַימיצו שיקן נאָך דעם פּרינץ און אים אויפגעפאָרן אַן אָר זאָל באַלד קומען צו דער זיצונג? — איך שעם זיך דאָך פּשוט פאַר אונ־זערע מיניסטאָרן, אַז ער זאָל ניט זיין דערביי ווען מיר פאַרהאַנדלען ווענן זיין צוקונפט און ווענן דער צוקונפט פון אונזער פירסטנטום, פון וועלכער ער וועט אַמאָל זיין דער הערשער..

— דאָס קאָן נעווים שאַדן, — האָט דער גראַף נעענטפערט, — אויב אייער האָהייט האָט ניט דאַנענן, וועל איך אַליין אויפזוכן דעם פּרינץ און איך וועל זעען, אַז ער זאָל זיך באַטייליקן אין אונזער באַראַטונג.

— אַ, ניין, ניין! — האָט די פּרינ־צעסין אויסגערופן. — איר דאַרפט זיך אַליין ניט באַמיען, אַזאַ זאַך וואָלט געווען מער ווי אַפילו דער פּרינץ אַליין וואָלט עפּאָנט דערוואַרט . . . זיי טאָזי גוט און שיקט איינעם פון די דינער, און זאָל ער בעטן דעם פּרינץ אַריינצוקומען אין קאַבינעט.

א דינער, וועלכער איז דאַן גע־שיקט געוואָרן צו דעם פּרינץ, האָט זיך באַלד צוריקגעקערט און ער האָט געמאָלדן אַז דער פּרינץ בעט אַנטשול־דיקונג. ער פילט זיך ניט גוט און ער קאָן ניט נעמען אין אַנטייל אין דער באַראַטונג. ער פאַרלאָזט זיך אָבער אויף דער פּרינצעסין און די מיניסטאַ־רען, וועלכע זיינען אַלע פריינט פון זיין מוטער און אים, אַז וואָס זיי וועל־לען באַשליסן, דאָס וועט זיין גוט, ער וועט זיך אונטערוואַרפן צו אַלעס וואָס זיי וועלן באַשליסן.

דערהערנדיק אַז דער פּרינץ איז ניט געווען, איז די פּרינצעסין געוואָרן אַ דערשראָקענע. עמעריכס קראַנקהייט איצט, וועגן די פּרינצעסין פון טעשען און איר טאָכטער זיינען שוין אויף דעם וועג קיין טירנאַ, קאָן פונקט אַזוי צושטערן אירע פּלענער ווי זיין פּלוצ־לומדיקע אומרואיקייט. זי האָט דער־פאַר שנעל אויפגעלייזט די באַראַטונג און זי אַ ווײַלע שווײַגן זיך דער פּרינצעסין אַז דער פּרינץ האָט ניט אַלעמען באַ־רואיקט און זי איז אַליין אַרויס פון דעם קאַבינעט, איבערלאָזנדיק די מי־ניסטאָרן אין דער גרעסטער פאַרלעגנ־הייט.

—די גאַנצע זאַך איז מיר אַבי־סעל פאַרדעכטיק, — האָט איינער פון דיר מיניסטאָרן געוואָגט. — עפּעס איז אונזער פּרינץ געוואָרן אַ גאַנץ אַנ־דערער מענש די לעצטע צייטן, און איך האָב זייער מורא צי עפּעס אַ פּרוי האָט אים עפּעס ניט איבערגעאַנ־דערשט . . .

— עס וואָלט געווען די העכסטע צייט, אַז מיר זאָלן זיך אויפהערן צו צוהערן צו רכילות, — האָט נראַף באַטיאַנע נעענטפערט אין אַ שטרײַ־גען טאָן. — אַמווייניקסטן פון אונז, די מיניסטאָרן, וואָלט מען געקאָנט דערוואַרטן, אַז מיר זאָלן ניט האַנד־לען אויף דעם זעלבן אופן ווי אונזע־רע פרויען...

די דאָזיקע ווערטער האָבן ניט פאַרפעלט זייער ווירקונג. די מיניס־טאָרן האָבן זיך געפילט פאַרשעמט. אייניקע פון זיי האָבן זיך אַנטשול־דיקט פאַר דעם קאַנצלער, און אויף דער ערשטער, וואָס האָט געמאַכט זיין באַמערקונג, האָט זיך אַנטשולדיקט און ער האָט פאַרזיכערט, אַז אים אַרט ניט קיין רכילות, און אַז ער האָט בלויז אויסגעדריקט זיין איינענע מיינונג.

איינציקווייז האָבן זיי דאַן פאַר־לאָזן דעם קאַבינעט און זיי זיינען ק, יעדערער צו זיך־תתאַוויטתקונתיי, אַוועק, יעדער איינער צו זיך אַהיים.

אין דער זעלבער צייט איז דער פּרינץ געלעגן אין דער ווייטער בעט פון זיין שלאָף צימער און ער האָט זיך געלאָזט באַדיינען פון צוויי באַ־דינער, וועלכע האָבן צוגעלייגט קאַל־טע קאָמפּרעסן צו זיין קאָפּ, האָבן אים געמאַכט מאַסאַזש אויף די שלייפן און זיי האָבן זיך מיט אַלע כחות אָנגע־שטריינגט אים צו פאַרלייכטערן דעם דערוואַקן קאָפּ־ווייטאָג וואָס ער האָט געליטן.

דער פּרינץ האָט געוואוסט, אַז דער ווייטאָג אין זיין קאָפּ איז אים עפּעס מען פון ניט דערשלאָפן. אין די לעצ־טע צוויי וואָכן האָט ער כמעט ניט צוגעמאַכט מיט קיין אויג און ער האָט זיך נאָך רעכט ניט אויסגערוט זייט דעם טאָג וועגן ער האָט זיך צום ער־שטען מאָל באַגעגנט מיט חנה'לען. ער איז זיך געווען באַוואוסט, אַז די בעס־טע מעדיצין וואָלט געווען פאַר אים, ווען ער זאָל קאָנען אַריינפאַלן אין אַ דויערנדן שלאָף, אָבער שלאָפן האָט ער ניט געקאָנט און דערפאַר האָט ער גע־זוכט אַנערע מיטלען, מיט וועלכע צו לינדערן די שמערצן.

נאָך אַ ווײַלע האָט ער באַפוילן די דינער אַרויסצוגיין, ער האָט זיך פאַר־רויערט אַ לאַנגע און ווייטע לויפלקע, און אין די נעקסטע מינוטן איז ער דאַנקען ווענן חנה'לען, ווענן זיך אַליין, און ווענן זייער געמיינזאַמער ליבע.

פּלוצלונג האָט זיך די טיר האָס־טיק געעפנט און אַרנוס, דער הויף נאַר, פאַרשטעלט אַלס טייוול אין אַריינגעלאָפן מיט אַזאַ אימפּעט, צלייך ווי ער וואָלט געווען געיאָגט געוואָרן פון טויזנטער רוחות.

— מען האָט מיר געמאָלדן — האָט ער אויסגערופן, זיך אונטערטע־ניק פאַרנויגנדיק — אַז אונזער ליי־בער, הויף־נעאָכטעטער פּרינץ, פילט זיך עפּעס ניט מיט אַלעמען, און בין געזונדן צו מאַכן.

אַרנוס, וועלכער איז געווען גיפּטיק, אָבער אין דער זעלבער צייט זייער קלוג, איז געווען אַזוי פאַנאַטיש איינ־געלעבט אין זיין קונדס, אַ זער האָס לען אויף דעם זעלבן אופן ווי אונזע־רע פרויען...

די דאָזיקע ווערטער האָבן ניט פאַרפעלט זייער ווירקונג, די מיניס־טאָרן האָבן זיך געפילט פאַרשעמט. אייניקע פון זיי האָבן זיך אַנטשול־דיקט פאַר דעם קאַנצלער, און אויף דער ערשטער, וואָס האָט געמאַכט זיין באַמערקונג, האָט זיך אַנטשולדיקט און ער האָט פאַרזיכערט, אַז אים אַרט ניט קיין רכילות, און אַז ער האָט בלויז אויסגעדריקט זיין איינענע מיינונג.

איינציקווייז האָבן זיי דאַן פאַר־לאָזן דעם קאַבינעט און זיי זיינען ק, יעדערער צו זיך־תתאַוויטתקונתיי, אַוועק, יעדער איינער צו זיך אַהיים.

אין דער זעלבער צייט איז דער פּרינץ געלעגן אין דער ווייטער בעט פון זיין שלאָף צימער און ער האָט זיך געלאָזט באַדיינען פון צוויי באַ־דינער, וועלכע האָבן צוגעלייגט קאַל־טע קאָמפּרעסן צו זיין קאָפּ, האָבן אים געמאַכט מאַסאַזש אויף די שלייפן און זיי האָבן זיך מיט אַלע כחות אָנגע־שטריינגט אים צו פאַרלייכטערן דעם דערוואַקן קאָפּ־ווייטאָג וואָס ער האָט געליטן.

דער פּרינץ האָט געוואוסט, אַז דער ווייטאָג אין זיין קאָפּ איז אים עפּעס מען פון ניט דערשלאָפן. אין די לעצ־טע צוויי וואָכן האָט ער כמעט ניט צוגעמאַכט מיט קיין אויג און ער האָט זיך נאָך רעכט ניט אויסגערוט זייט דעם טאָג וועגן ער האָט זיך צום ער־שטען מאָל באַגעגנט מיט חנה'לען. ער איז זיך געווען באַוואוסט, אַז די בעס־טע מעדיצין וואָלט געווען פאַר אים, ווען ער זאָל קאָנען אַריינפאַלן אין אַ דויערנדן שלאָף, אָבער שלאָפן האָט ער ניט געקאָנט און דערפאַר האָט ער גע־זוכט אַנערע מיטלען, מיט וועלכע צו לינדערן די שמערצן.

נאָך אַ ווײַלע האָט ער באַפוילן די דינער אַרויסצוגיין, ער האָט זיך פאַר־רויערט אַ לאַנגע און ווייטע לויפלקע, און אין די נעקסטע מינוטן איז ער דאַנקען ווענן חנה'לען, ווענן זיך אַליין, און ווענן זייער געמיינזאַמער ליבע.

פּלוצלונג האָט זיך די טיר האָס־טיק געעפנט און אַרנוס, דער הויף נאַר, פאַרשטעלט אַלס טייוול אין אַריינגעלאָפן מיט אַזאַ אימפּעט, צלייך ווי ער וואָלט געווען געיאָגט געוואָרן פון טויזנטער רוחות.

— מען האָט מיר געמאָלדן — האָט ער אויסגערופן, זיך אונטערטע־ניק פאַרנויגנדיק — אַז אונזער ליי־בער, הויף־נעאָכטעטער פּרינץ, פילט זיך עפּעס ניט מיט אַלעמען, און בין געזונדן צו מאַכן.

אַרנוס, וועלכער איז געווען גיפּטיק, אָבער אין דער זעלבער צייט זייער קלוג, איז געווען אַזוי פאַנאַטיש איינ־געלעבט אין זיין קונדס, אַ זער האָס לען אויף דעם זעלבן אופן ווי אונזע־רע פרויען...

די דאָזיקע ווערטער האָבן ניט פאַרפעלט זייער ווירקונג. די מיניס־טאָרן האָבן זיך געפילט פאַרשעמט. אייניקע פון זיי האָבן זיך אַנטשול־דיקט פאַר דעם קאַנצלער, און אויף דער ערשטער, וואָס האָט געמאַכט זיין באַמערקונג, האָט זיך אַנטשולדיקט און ער האָט פאַרזיכערט, אַז אים אַרט ניט קיין רכילות, און אַז ער האָט בלויז אויסגעדריקט זיין איינענע מיינונג.

איינציקווייז האָבן זיי דאַן פאַר־לאָזן דעם קאַבינעט און זיי זיינען ק, יעדערער צו זיך־תתאַוויטתקונתיי, אַוועק, יעדער איינער צו זיך אַהיים.

אין דער זעלבער צייט איז דער פּרינץ געלעגן אין דער ווייטער בעט פון זיין שלאָף צימער און ער האָט זיך געלאָזט באַדיינען פון צוויי באַ־דינער, וועלכע האָבן צוגעלייגט קאַל־טע קאָמפּרעסן צו זיין קאָפּ, האָבן אים געמאַכט מאַסאַזש אויף די שלייפן און זיי האָבן זיך מיט אַלע כחות אָנגע־שטריינגט אים צו פאַרלייכטערן דעם דערוואַקן קאָפּ־ווייטאָג וואָס ער האָט געליטן.

דער פּרינץ האָט געוואוסט, אַז דער ווייטאָג אין זיין קאָפּ איז אים עפּעס מען פון ניט דערשלאָפן. אין די לעצ־טע צוויי וואָכן האָט ער כמעט ניט צוגעמאַכט מיט קיין אויג און ער האָט זיך נאָך רעכט ניט אויסגערוט זייט דעם טאָג וועגן ער האָט זיך צום ער־שטען מאָל באַגעגנט מיט חנה'לען. ער איז זיך געווען באַוואוסט, אַז די בעס־טע מעדיצין וואָלט געווען פאַר אים, ווען ער זאָל קאָנען אַריינפאַלן אין אַ דויערנדן שלאָף, אָבער שלאָפן האָט ער ניט געקאָנט און דערפאַר האָט ער גע־זוכט אַנערע מיטלען, מיט וועלכע צו לינדערן די שמערצן.

נאָך אַ ווײַלע האָט ער באַפוילן די דינער אַרויסצוגיין, ער האָט זיך פאַר־רויערט אַ לאַנגע און ווייטע לויפלקע, און אין די נעקסטע מינוטן איז ער דאַנקען ווענן חנה'לען, ווענן זיך אַליין,

אין פלאנטער פון לעבן . . .

פון מ. ס.

א העכסט שפּאַנענדער ראמאַן פון דעם מאָדערנעם אידישן לעבן אין אמעריקע

(פארזעצונג)

בען איז געווען פריינטלאך צו איר. ער האט זיך באצויגן צו איר ווי אן עלטערער ברודער באצויט זיך צו א שוועסטער. ער האט איר געהאלפן קויפן דעם סינגאר פּעדענד אין יענעם רייכן דעפּאַרטמענט וואו ער האט אָפּט געשפּילט און אזוי איז איר אויסגעקומען, אז דיי פלעגט געווען דער איינציקער אין ארעקסטער, אבער פאר איר, פאר דיי מיילער, איז געווען אלץ איינס. ווי ער וואלט אליין געשפּילט. זי האט סיי ווי נשלונגען זיין יעדן קלאנג מיט אלע אירע אברים, אזוי ווי א דורכשטילער וואס כאפּט זיך צו צו א קאלט וואסער־קוואל, אין א היישן טאג. אויף ווייטע פרעמדע וועגן. בען האט ניט געהאט קיין שום בעפיל, אז אין דער צייט וואס ער זיצט אין ארקעסטער, ציט מיטן בויגן אראָפּ אין אדזיף, קוקט אויף אים פון ווייטנס פון הינטער א פאראהאנג, צוויי ווייטע, פאַרטרויטע אויגן, אנגעפילט מיט טרערן מיט ביינקשאפט. ער האט ניט געפילט דאס וואָרמע הארץ וואס כאפּט שלאנט פאר אים, לעבט פאר אים, און פלאטערט פאר אים.

זיין הארץ, זיין נעדאנק, האט געציטערט אויף דער ריכטונג צו דער שטאט. דער ריכטונג אין דער שטאט. דער ארט מיט דער שטאט, דער ארט וואו אליין אליין געשפּילט. דער ארט וואו ער האט געלעבט אין דער ריכטונג צו דער שטאט. דער ארט וואו אויף אים שטוט לשון זיך געבעטן מען זאָל אויף אים רחמנות האבן און אים אונטערשיין אביסל, ווייל ער האט שוין קיין כח ניט צו גיין. אבער די מאשינען לויפן שנעלער פונם ווינט און יעדער מענש איז פארזונען מיט זיך אליין. וואס גייט זיי אן דער אריינער מענש מיט די ראנגע פיס, וועלכער שלעפט זיך איינער אליין אויפן וועג, ווער ווייסט פון ווי ווייט?..

—אין דער מענש אלץ ווייטער אזוי געגאנגען און געגאנגען. ער איז שוין געווען אי ישטאט. דער אנהויב פון שטאט. הייזער צעווארפענע, אזוי ווי איינגעפאסט אין גראז, וואס אין נאך געווען אזוי גרין ווי אין מיטן זומער, דער מענש האט מיט אויסגעלאשענע אויגן געקוקט אויף די האזיקע הייזער, אויף דעם גרינעם גראז אהום זיי, אויף די בוימער וואס האבן שוין אונטערגעוואָרפן דיי בלעטער פון זיך. אין אויף די יונגע, שוין געפּוצטע פרוינ, וואס ער האט עדעס אויסקוקנדיק דורך די פענסטער פון די האזיקע הייזער. אט שוין געוואָרן מונקל. אין אין די הייזער האבן זיך באוויזן לאמפּן, וואס האבן געברענט אונטער מונקעלע, פאר אויף די שפּיגלדיקע אבאשורן, און וועלכע האבן אזוי געמיטלאך ארויסגעקוקט אויף די שפּיגלדיקע פענסטער, אזוי ווי זיי זיך, אויף אזא מענטש אין אלץ צו גלויבן.

ס'איז געווען א קיילער פארנאכט. די זון איז שוין געשטאנען נידעריק אין מערב זייט און א קאלטער ווינט האט געבלאזן פון דעם אפענעם פעלד. דער מענש איז געווען איינגעהיילט אין א הינעם, גרען מאנטל, וועלכער איז געווען אונטער די פאכווערק און ס'האט זיך פון דארט ארויסגעזעהן שטיקער פון אונטערשלאף. ער האט זיך נעכאך געטוליעט אין דעם דאזיקן צעריסענעם מאנטל, און מען האט געקאנט זעהן, אז קיין סך וואריטקייט האט ער פון דעם ניט ארויסבאקומען.

א סך מאשינען זיינען געלאפן אין דער ריכטונג צו דער שטאט. דער ארייר מיר וואנדערער האט א פאר מאל אנגעשטעלט זיינע אויגן אויפן דרייווער, וואס אין פארבייגעלאפן מיט דער שנעלקייט פונם ווינט, אזוי ווי ער וואלט אויף שטום לשון זיך געבעטן מען זאָל אויף אים רחמנות האבן און אים אונטערשיין אביסל, ווייל ער האט שוין קיין כח ניט צו גיין. אבער די מאשינען לויפן שנעלער פונם ווינט און יעדער מענש איז פארזונען מיט זיך אליין. וואס גייט זיי אן דער ארייער מענש מיט די ראנגע פיס, וועלכער שלעפט זיך איינער אליין אויפן וועג, ווער ווייסט פון ווי ווייט?..

—אין דער מענש אלץ ווייטער אזוי געגאנגען און געגאנגען. ער איז שוין געווען אי ישטאט. דער אנהויב פון שטאט. הייזער צעווארפענע, אזוי ווי איינגעפאסט אין גראז, וואס אין נאך געווען אזוי גרין ווי אין מיטן זומער, דער מענש האט מיט אויסגעלאשענע אויגן געקוקט אויף די האזיקע הייזער, אויף דעם גרינעם גראז אהום זיי, אויף די בוימער וואס האבן שוין אונטערגעוואָרפן דיי בלעטער פון זיך. אין אויף די יונגע, שוין געפּוצטע פרוינ, וואס ער האט עדעס אויסקוקנדיק דורך די פענסטער פון די האזיקע הייזער. אט שוין געוואָרן מונקל. אין אין די הייזער האבן זיך באוויזן לאמפּן, וואס האבן געברענט אונטער מונקעלע, פאר אויף די שפּיגלדיקע אבאשורן, און וועלכע האבן אזוי געמיטלאך ארויסגעקוקט אויף די שפּיגלדיקע פענסטער, אזוי ווי זיי זיך, אויף אזא מענש אין אלץ צו גלויבן.

ס'איז געווען א קיילער פארנאכט. די זון איז שוין געשטאנען נידעריק אין מערב זייט און א קאלטער ווינט האט געבלאזן פון דעם אפענעם פעלד. דער מענש איז געווען איינגעהיילט אין א הינעם, גרען מאנטל, וועלכער איז געווען אונטער די פאכווערק און ס'האט זיך פון דארט ארויסגעזעהן שטיקער פון אונטערשלאף. ער האט זיך נעכאך געטוליעט אין דעם דאזיקן צעריסענעם מאנטל, און מען האט געקאנט זעהן, אז קיין סך וואריטקייט האט ער פון דעם ניט ארויסבאקומען.

א סך מאשינען זיינען געלאפן אין דער ריכטונג צו דער שטאט. דער ארייר מיר וואנדערער האט א פאר מאל אנגעשטעלט זיינע אויגן אויפן דרייווער, וואס אין פארבייגעלאפן מיט דער שנעלקייט פונם ווינט, אזוי ווי ער וואלט אויף שטום לשון זיך געבעטן מען זאָל אויף אים רחמנות האבן און אים אונטערשיין אביסל, ווייל ער האט שוין קיין כח ניט צו גיין. אבער די מאשינען לויפן שנעלער פונם ווינט און יעדער מענש איז פארזונען מיט זיך אליין. וואס גייט זיי אן דער ארייער מענש מיט די ראנגע פיס, וועלכער שלעפט זיך איינער אליין אויפן וועג, ווער ווייסט פון ווי ווייט?..

—אין דער מענש אלץ ווייטער אזוי געגאנגען און געגאנגען. ער איז שוין געווען אי ישטאט. דער אנהויב פון שטאט. הייזער צעווארפענע, אזוי ווי איינגעפאסט אין גראז, וואס אין נאך געווען אזוי גרין ווי אין מיטן זומער, דער מענש האט מיט אויסגעלאשענע אויגן געקוקט אויף די האזיקע הייזער, אויף דעם גרינעם גראז אהום זיי, אויף די בוימער וואס האבן שוין אונטערגעוואָרפן דיי בלעטער פון זיך. אין אויף די יונגע, שוין געפּוצטע פרוינ, וואס ער האט עדעס אויסקוקנדיק דורך די פענסטער פון די האזיקע הייזער. אט שוין געוואָרן מונקל. אין אין די הייזער האבן זיך באוויזן לאמפּן, וואס האבן געברענט אונטער מונקעלע, פאר אויף די שפּיגלדיקע אבאשורן, און וועלכע האבן אזוי געמיטלאך ארויסגעקוקט אויף די שפּיגלדיקע פענסטער, אזוי ווי זיי זיך, אויף אזא מענש אין אלץ צו גלויבן.

זומען דאס פלאץ פון הארץ און געפיל. בען האט געמוזט באצאלן זיין פרייז דאס אלץ אליין אויסצוגעפינען.

ביים טויער פון לעבן

אויף איינעם פון די ברייטע וועגן וואס פירן אין שטאט אריין, האט זיך געשלעפּט ציפּוס אן עלטערער, ארימער־קליידעטער מענש.

ער האט געהאט גרויע האר אויפן קאפּ און א חיבשע, גרויע, ניט געקעמט בארד. אויפן קאפּ האט ער געטראגן אן אלט־געקניישטע שטרויענע העט, כאטש ס'איז שוין געווען אפ־טאגען, און אויף די פיס האט ער געטראגן שוועדע, גרעע, צערייטע און געקרומטע שיך. ער האט געטראגן א שטעקן אין האנט, און אויף זיין פלייר־ע האט ער געהאט אפּאראנדן א קליין קוישיק זעקעלע.

דער מענש איז געגאנגען לאנגזאם, קוים שלעפּנדיק א פוס נאך א פוס, און ס'איז געווען שווער צו זאגן, צי איז ער מיד פון לאנגן גיין, אדער אפשר איז ער נאר קראנק, און האט אפשר וואונדן אויף די פיס און אויפן קערפּער, און אפשר האט ער נאר וואונדן אין הארצן ביי זיך. אויף אזא מענטש איז אלץ צו גלויבן.

ס'איז געווען א קיילער פארנאכט. די זון איז שוין געשטאנען נידעריק אין דער ריכטונג צו דער שטאט. דער ארייר מיר וואנדערער האט א פאר מאל אנגעשטעלט זיינע אויגן אויפן דרייווער, וואס אין פארבייגעלאפן מיט דער שנעלקייט פונם ווינט, אזוי ווי ער וואלט אויף שטום לשון זיך געבעטן מען זאָל אויף אים רחמנות האבן און אים אונטערשיין אביסל, ווייל ער האט שוין קיין כח ניט צו גיין. אבער די מאשינען לויפן שנעלער פונם ווינט און יעדער מענש איז פארזונען מיט זיך אליין. וואס גייט זיי אן דער ארייער מענש מיט די ראנגע פיס, וועלכער שלעפּט זיך איינער אליין אויפן וועג, ווער ווייסט פון ווי ווייט?..

—אין דער מענש אלץ ווייטער אזוי געגאנגען און געגאנגען. ער איז שוין געווען אי ישטאט. דער אנהויב פון שטאט. הייזער צעווארפענע, אזוי ווי איינגעפאסט אין גראז, וואס אין נאך געווען אזוי גרין ווי אין מיטן זומער, דער מענש האט מיט אויסגעלאשענע אויגן געקוקט אויף די האזיקע הייזער, אויף דעם גרינעם גראז אהום זיי, אויף די בוימער וואס האבן שוין אונטערגעוואָרפן דיי בלעטער פון זיך. אין אויף די יונגע, שוין געפּוצטע פרוינ, וואס ער האט עדעס אויסקוקנדיק דורך די פענסטער פון די האזיקע הייזער. אט שוין געוואָרן מונקל. אין אין די הייזער האבן זיך באוויזן לאמפּן, וואס האבן געברענט אונטער מונקעלע, פאר אויף די שפּיגלדיקע אבאשורן, און וועלכע האבן אזוי געמיטלאך ארויסגעקוקט אויף די שפּיגלדיקע פענסטער, אזוי ווי זיי זיך, אויף אזא מענש אין אלץ צו גלויבן.

זיין הארץ, זיין נעדאנק, האט געציטערט אויף דער ריכטונג צו דער שטאט. דער ריכטונג אין דער שטאט. דער ארט מיט דער שטאט, דער ארט וואו אליין אליין געשפּילט. דער ארט וואו ער האט געלעבט אין דער ריכטונג צו דער שטאט. דער ארט וואו אויף אים שטוט